

DE PRISBELÖNTA KOLUMNERNA ARGH! 2019

****

I PRIS. Du ser ju inte utländsk ut - FREDRIK SHAW, Ekenäs gymnasium

Du ser ju inte utländsk ut

Jag är vit. Det är där likheterna med finländaren tar slut.

Jag har ett annat modersmål, annat hemland, andra matvanor och annorlunda värderingar. Jag kan inte relatera till någonting som hände mina finska vänner före jag fyllde åtta år.

Men jag är vit.

Jag ser hur rasistiska kommentarer kastas mot mina klasskamrater, fastän de har bott i Finland hela sitt liv. Deras föräldrar har respektabla yrken, de betar sig inte annorlunda. Men ändå är de inte riktigt som alla andra.

De är inte vita.

Före den här kolumnen skrevs 14 maj har det skett 105 masskjutningar i USA under 2019. Det innebär att på fyra av fem dagar sker det en masskjutning. Varför antar vi inte då att alla amerikaner är terrorister?

De är vita.

En mörkhyad man går i butiken. Han heter Samba, jobbar som sjukskötare och tycker om att se på fotboll. Han har inte gjort något fel. Plötsligt så har alla handen på väskan. De drar flickvännen närmare. De stirrar misstänksamt på honom. De är rädda. Det tar en tid för honom att förstå varför.

Han skulle gärna vara vit.

En invandrare blir inte kallad till några arbetsintervjuer för att han har ett utländskt namn. Medan när jag berättar mitt efternamn till någon som ser på fotboll så påpekar de ofta att jag delar efternamn med en fotbollsspelare. Vi skrattar kort.

Tur att jag inte heter Amir.

En gång diskuterade jag med en vän om hur lite jag borde passa in i normen. Diskussionen hann knappt börja innan han sade: "Men du ser ju inte utländskt ut!" Förstås! Den självklara förklaringen. Första intryck är viktiga och det första intrycket

någon får är hur man ser ut. Man kan byta kläder och färga håret, men hudfärgen är det svårt att bli av med. På några sekunder kan vilken våldtäktsman, pedofil eller terrorist som helst anses vara ofarlig för att han är en av oss. I samma sekunder kan en omtänksam läkare, en genialisk forskare eller en snäll lärare stämplas som utlänning och farlig för att hen är annorlunda.

Tur att jag är vit.

JURYN'S MOTIVERING. Med en finurligt uppbyggd stilistik fångar skribenten ett viktigt tema i dagens mångkulturella Finland. Texten är personligt skriven, men lyckas trots detta lyfta upp problematiken till en allmän nivå som engagerar läsaren. Temat med utanförskap baserat på etnicitet är en aktuell och seriös fråga. Juryn är särskilt imponerad av hur skribenten lyckats fånga kärnan i vilka faktorer en exklusion kan basera sig på utan att bli övertydlig.

****

II PRIS. Ett klick och du är borta - ELIN LAIHORINNE, Pedersöre gymnasium

Ett klick och du är borta

Raderad. Blockerad. Borttagen.

Vårt förhållande avslutades med ett knapptryck. Inte ett enda ord behövdes. Nu är det en vana att se dig gå förbi mig utan att säga ett ord eller utbyta en blick.

Vi fanns aldrig, vi har aldrig hänt.

Det är så lätt att i ilska eller sorg skriva ut sina känslor på internet utan att ens tänka efter en sekund eftersom man bara vill ha en liten stund av att uttrycka sig själv, ge utlopp för känslostormen, få reaktioner och höras. Ord slinker ut så mycket lättare via ett meddelande än vad det gör när man pratar ansikte mot ansikte.

Vår värld formas i den virtuella världen, vilket har gjort den till vår verklighet. En värld full av möjligheter och människor från runt om i hela världen. En värld av konstant respons och människor som värdesätter sina liv efter hur många gillmarkeringar som står under deras senaste inlägg. Det är inte lätt att alltid vara perfekt, i själva verket är det omöjligt, men ändå verkar varenda person i ens telefon ha ett perfekt liv.

Det är ett perfekt forum att gömma sig i. Men möjligheten att vara anonym missbrukas och folk vräker ur sig gräsliga saker på grund av oklara orsaker. Men, ett klick så är de borta. Eller är de?

Du betedde dig som om du verkligen ville mig väl, du såg på mig och pratade med mig som om jag var den enda människan på jorden. Jag delade med mig av saker till dig som jag aldrig gjort till någon annan. För dig var det en engångsgrej. Ett klick och jag var borta.

Vi hade skickat meddelande till varandra i evigheter, kommit varandra nära. Jag kunde känna hur nära det var att vi skulle bli något mer. Det var alltid så klart för mig att någon gång skulle du och jag bli vi. Men när dina kompisar gjorde narr av mig sades det inte ett enda ord. Ett klick och jag var borta.

Vår hjärna processar information som vi får på våra skärmar oavbrutet. Kan det jag skrev låta fel i någon annans öron? Vad menade egentligen den personen som skrev det där till mig? Man kan skriva något för att sedan radera det för att dölja bevis på vad man yttrat. Allting går att radera men försvinner det verkligen?

Vi lever i en värld idag där många människor hellre skriver ett meddelande till den hen sitter bredvid istället för att konversera. Rädslan att göra fel gör verkligt prat ångestladdat och diskussionsforum på internet verkar vara en mycket säkrare väg att gå.

Om allting fortsätter i den takt det gör nu, hur kommer framtiden att se ut? Kommer alla relationer mellan människor att ta plats via nätet? Kommer man att kunna avsluta relationer när man vill med endast ett knapptryck?

JURYNS MOTIVERING. Är det så enkelt att radera en relation, en vänskap, en person? Ett klick bara, och så är en människa borta? Det hävdar åtminstone skribenten som behandlar ungas liv i den virtuella verklighet som börjar te sig allt mer lockande än den fysiska värld vi vandrar omkring i. Vilka följder får det för våra vänskaper? Tar vi varandras känslor på allvar längre? Detta diskuteras i texten som på ett berörande sätt varvar det personliga med det allmänna och väcker lust att diskutera ämnet vidare efter att läsningen är avslutad.

****

III PRIS. Med prestationsångesten rusande genom kroppen - FANNY LINDHOLM, Borgå gymnasium

Med prestationsångesten rusande genom kroppen

Jag sitter i mitt rum och tuggar i mig chokladen. Jag borde samla mig och försöka lära mig någonting innan matteprovet i övermorgon. Boken ligger öppen framför mig och jag stirrar tomt på uppslaget. Diskontering, annuitet, investeringskalkyl. Låter komplicerat. Det känns på riktigt som om jag inte kan någonting. Ingenting. Med ångesten rusande genom kroppen går det inte så bra att fokusera den lilla ork man har på att lära sig matematik. Ekonomisk matematik. Kunde inte bry mig mindre faktiskt.

Jag trodde att jag hade lärt mig min läxa efter förra vinterns burnout. Jag klarade ju inte av att gå till skolan på flera månader på grund av alla psykiska problem som den

medförde. En hel del av de problemen kommer att följa med mig hela livet ut har läkarna sagt, men jag mår redan så mycket bättre idag att jag kan leva vardagen rätt så smärtfritt. Ifall man inte tänker på prestationsångesten, förstås.

Jag plågas av en ständig känsla av att jag behöver lära mig allt ordentligt i alla ämnen, som om det inte är tillräckligt att vara bra i sina favoritämnen i skolan. Jag vet att skolan inte är allt i livet, men genast jag gör något annat än läser till matteprovet slår mig den skrämmande tanken. Tanken att det här är en övning inför studentexamen, att det jag läser på den här kursen är en del av det jag behöver kunna i matematikprovet i studentexamen. Och studentexamensproven avgör ju i stort sett var jag kan studera efter gymnasiet.

Det är svårt att uttrycka det här med ord. Därför borde vi oftare tala om prestationsångesten. Det är inte bara i min kompiskrets, i min skola eller på min hemort som allt fler unga är så stressade av skoljobbet att det på ett drastiskt sätt påverkar deras välmående. I dagens samhälle, som faktiskt till stor del fungerar genom att folk presterar, är det speciellt viktigt att människor mår psykiskt bra. Det finns redan alltför många exempel på vad som händer när folk går in i väggen. Det krävs en förändring.

Var ska man börja då? Kanske i skolan? Borde man ha fler kurser om att hantera skolstress? Borde en sådan kurs rentav vara obligatorisk? Borde lärarna poängtera vikten av fritid mer än någonsin förr? Borde man kanske ändra på något i läroplanen?

Det är våra liv som står på spel. Hälsan är inget att leka med. Nu behövs det åtgärder! Nu är det dags för dem med makt att påverka vår vardag att göra något. Bäst att de börjar redan idag!

JURYNYS MOTIVERING. Skribenten tillhör den massa av gymnasister som känner sig pressad av allt skolarbete och som har satt ord på detta samhällsproblem. De personliga erfarenheterna blottas och lyfts fram i texten på ett fint sätt. Texten andas hjälplöshet och ångest som den lilla människan kan känna inför system som inte går att ändra på, och som man fastnat i. Juryn tycker att tävlingsbidraget lyfter upp ett viktigt tema som samhället bör ta på allvar.

****

HEDERSOMNÄMNANDE

Blås och flås - ALFRED BACKLUND, Topeliusgymnasiet i Nykarleby

Blås och flås

“Nej! Det är fel igen, men jag förstår inte hur! Hur, hur, hur?!” och matteboken fladdrar i luften innan den landar på golvet med en smäll. Jag blir så frustrerad när jag inte förstår! Jag sliter mitt hår, slår knytnäven i bordet, är beredd att bryta pennan i stycken och slänga ut den bärbara datorn genom fönstret så att den går i tusen bitar. Argh!

Det senaste året har jag haft som mål med mig själv att bli mera medveten i min skolgång. Men jag har också blivit medveten om hur mycket det krävs av mig själv för att lyckas med mina ambitioner. Samma gäller också för mitt musicerande, det utvecklas inte heller av sig själv. Varför just en frustration som den här? Det vet jag inte riktigt. Den har bara vuxit fram i

samband med att jag insett vad som för mig är betydelsefullt och givande.

Förebilder är viktiga för mig. Min saxofonlärare har inspirerat mig till att förbättra mitt spelande otroligt mycket det här året. När jag fick veta att min eländiga spel- och blåsteknik var orsaken till att jag spelade andra stämman i en saxkvartett, började jag ta saxofonspelandet och övandet på mera allvar. Jag tog till och med lite illa upp när han sa: "Du måste inse vad som är fel med din teknik och förbättra den." Jag skulle helt lugnt säga att jag på sju månader har lyckats förbättra mig rejält.

Vad är det som får mig att ta tag i sådant som är nödvändigt för utveckling? Jag tänker att det beror på hurdana krav jag ställer på mig själv. Jag har som krav att ta mig an och genomföra de utmaningar jag sätter mig in i, som att ha extra fullt schema i skolan men också att springa runt och spela musik här och där på samma gång. Först när jag tänker på det, att sitta vid skrivbordet med en massa papper och böcker, pluggandes tills jag ligger på golvet och hyperventilerar, så verkar det kanske lite skrämmande. Fast på något vis känner jag på mig att jag klarar av det. Jag tänker helt enkelt att det är bara att köra på och göra istället för att fundera så mycket. Men. Vad gör jag då när jag fastnar i ett problem, till exempel när jag märker att jag kommer ha ont om tid för att läsa till prov eller att jag inte övat tillräckligt inför en konsert? Jag går in för att göra så gott jag kan, eftersom jag anser att det inte är värt att sitta och skrika åt mattebokens facit eller att öva tills fingrarna värker innan allt sitter.

Har du någonsin upplevt glädjen i att förstå och tillämpa kunskap, såsom när du plötsligt går på autopilot och modersmålsessäerna skrivs av sig själva? Det är en helt fantastisk känsla som nästan inte går att beskriva. "Ja, det där var riktigt bra spelat!" säger saxofonläraren bestämt och tittar med nöjd blick på mig. Jag småler tillbaka. "Yes, äntligen! Halleluja!" och pennan glöder av lycka när jag skriver ner det rätta svaret i mattehäftet. Det är trots allt inte omöjligt att hitta tranbäret i mossen.

JURYNS MOTIVERING. Hårda krav både gällande skola och hobbyer uppfattas idag som något ytterst negativt av de flesta gymnasister. Men det finns också en annan sida. En del har förmågan att ta de hårda kraven och vända dem till sin fördel. Det handlar denna text om. En lyckad beskrivning av hur det känns att målmedvetet försöka bli bättre på det du gör och en fräsch ton, gör texten till en upplyftande läsning om en hård verklighet som delas av många unga.